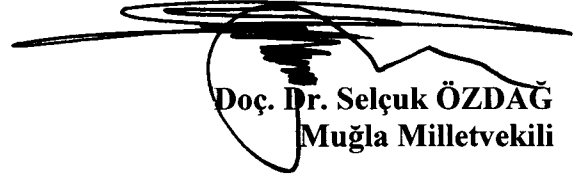

Doç. Dr. Selçuk ÖZDAĞ
Muğla Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını, Anayasa'nın 98 ve İçtüzüğü'nün 96'ncı maddeleri gereğince saygıyla talep ederim. **07.09.2023**

Doç. Dr. Selçuk ÖZDAĞ
Muğla Milletvekili

17 Nisan 1940 yılında ilkokullara öğretmen yetiştirilmesi amacıyla açılan Köy enstitüleri, zamanın şartlarına uygun olarak özellikle tren yollarına yakın ve tarıma elverişli 21 farklı bölgede kurulmuştu. Yeni kurulmuş Türkiye Cumhuriyeti'nin, eğitim alanında atmış olduğu en önemli adımlardan biri olan Köy Enstitülerinde eğitim görenler hem örgün eğitim alıyor hem de zamanın modern tarım teknikleri konusunda bilgiler ediniyorlardı. Bu şekilde özellikle tarım ve hayvancılığın ağırlıklı olduğu Anadolu'da tarımda verimliliğin artırılması amaçlanmıştı.

Esasen genç cumhuriyetimizin kurucu ve yöneticileri, yüzyıllarca ihmal edilmiş köy insanına, kara talihlerini değiştirecek bir bilinç ve fırsat vermek gerektiğine inanıyorlardı. Bunun da eğitimle olması kaçınılmazdı. Buradaki esas gaye, köy ya da kırsalda yaşayan vatandaşların bilinçlendirilmesi ve geleceğe umutla bakmasına katkı sağlamaktı. Osmanlı İmparatorluğunun son dönemlerinde yaşanan uzun savaşlar ardından kıtlık, yokluk, hastalıklar yüzünden nerdeyse eli ayağı tutan bir nüfus kalmamıştı. Diploması olan kişiyi bırakın okur yazar insan bulmak bile nerdeyse imkânsız hale gelmişti. İstanbul gibi büyükşehirlerin dışında yaşayan insanların dünyada ne olup bittiğinden haberi dahi yoktu. Zira okur-yazar bile olmayan bir toplumun çağın gereklerine uygun bir düzeye gelmesi mümkün değildi.

İşte bu sebeple genç cumhuriyetimiz, Anadolu'da okullaşma oranlarını artırmak için büyük bir kampanya başlatmıştı. İlkokulu bitiren zeki ve kabiliyetli çocuklar da Köy enstitülerinde yetiştirildikten sonra yine yaşadıkları yerlere, köylere gidip öğretmen olarak bu sefer de kendi köyünün/yöresinin çocuklarını yetiştiriyorlardı. Köy enstitülerinde sadece öğrencilere değil köylülere de modern ve ilmi tarım tekniklerini öğretiyorlardı. Kitabî eğitimin yanında ağırlıklı olarak uygulamalı bir pratik söz konusuydu. Her köy enstitüsünün bünyesinde kendisine ait tarlalar, bağlar, arı kovanları, besi hayvanları, atölyeler vardı ve uygulamalı eğitimin en iyi örneklerini veriyorlardı. Bunun yanında köylerde büyümüş bu öğrencilere sosyalleşmeye katkı sağlayan birçok faaliyetin yanında, müzik eğitimi veriliyor, piyano, keman, mandolin gibi enstrümanlar da öğretiliyordu.

Köy Enstitüleri'nin faaliyette olduğu 1940-1946 yılları arasında 15 bin dönüm çorak tarla tarıma elverişli hale getirilmiş, bu tarlalarda üretim sağlanmıştır. 750 bin fidan dikilmiş, 1200 dönüm bağ oluşturulmuş, yaklaşık; yüz elli büyük çaplı inşaat tamamlanmış, 210 öğretmen evi, 36 ambar ve depo, 48 ahır ve samanlık, 100 km yol, 16 su deposu, 12 tarım deposu, 20 uygulama okulu ve 12 elektrik santrali yapılmıştır. Köy enstitüleri, Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel'in 1946 yılında bakanlık görevinden ayrılmasından sonra Köy Öğretmen Okulları'na dönüştürülmüştür. 1954 yılında da köy öğretmen okulları kapatılmıştır.

Genç cumhuriyetimizin çağdaş dünyaya ayak uydurması planının bir parçası olarak faaliyet yürüten köy enstitüleri, özellikle kırsalda yaşayan vatandaşlarımızın eğitilmesi, beceri kazanmaları ve meslek edinmelerini sağlaması açısından bu planın en önemli uygulamalarından biri olmuştur. Hasan Ali Yücel köy enstitüleri için: "Bu bizimdir, kimseden almadık; bizden alsınlar" diyerek tamamen milli ve özgün yönüne vurgu yaptığı Köy Enstitüleri, çok sayıda yabancı bilim insanının ilgisini çekmiş, akademik çalışmalara konu olmuş, UNESCO tarafından da bu model, gelişmekte olan ülkelere tavsiye edilmiştir.

Ülkemizin belli bölgelerinde faaliyet yürüten bu okulların en bilinenlerinden birisi de Ankara'da kurulan Hasanoğlu Köy Enstitüsü idi. 1941 yılından 1947 yılına kadar faaliyette bulunan Hasanoğlu Köy Enstitüsü 1947 yılında kapatıldıktan sonra İlk Öğretmen Okulu olarak eğitim faaliyetlerine devam etmiştir. Bu okul başta olmak üzere buralardan çok değerli öğretmenler yetişmiş ve öğrenci yetiştirmek için Anadolu'nun dört bir tarafına dağılmışlardır. Bu insanlar bir yandan öğretmenlik yaparken bir yandan sağlık memuru gibi çalıştılar, insanlara aşı vurdular, tedavilerini yaptılar, bir yandan ağaç nasıl aşılanır bunu öğrenip uyguladılar, bir diğer yandan el sanatları üzerine eğitimler alıp sanat ürettirler, hayvancılık üzerine, tarım üzerine bilgiler aldılar, planörlükle ilgilendiler, makinistlik eğitimleri aldılar, müzik eğitimleri aldılar, kısaca Hasanoğlu Köy Enstitüsü başta olmak üzere her birinde çok yönlü bir şekilde yetiştirildiler ve de öğrenci yetiştirdiler. Hasanoğlu Köy Enstitüsü 1947 yılında kapatıldı ancak eğitim faaliyetine isim değiştirerek devam etti.

Uzunca bir süredir tarihimiz, ideolojik ve inançsal değerler üzerinden ayrıştırmalara konu edilmeye başlandı. Birilerine göre iyi ya da kötü diye tarihimizin bir kısmını reddetmek, bazı tarihi şahsiyetleri yok saymak, birbirleri ile yarıştırmak, akli başında insanların izleyeceği bir yol olmamalıdır. Hele ki devlet kurumları ve yöneticilerin böyle bir yaklaşım içinde olması kabul edilemez. Türk milleti ne zaman zuhur bir millet değildir. Tarih sahnesinde 5 bin yıldır var olan bir millettir. Anadolu'ya geldiğimiz 960'lı yıllardan Hasan El Harakani ile Kars'tan girdiğimiz 1000 yıllık Anadolu tarihinde, olağanüstü işlere imza attığımız gibi zaman zaman hata ve yanlışların da olduğu dönemlerden geçtik. Nasıl ki Osmanlı, Selçuklu bizim ise Türkiye Cumhuriyeti de her şeyiyle bizimdir.

Bu bağlamda:

1. Hasanoğlu Köy Enstitüsünün restore edilmesi için Ankara Büyükşehir Belediyesi 28 Eylül 2020 tarihinde Millî Eğitim Bakanlığı'ndan onay istemiş, 11 Kasım 2020'de Ankara Valiliği, İl Millî Eğitim Müdürlüğüne bilgi verilmesi kaydı ile Ankara Büyükşehir Belediyesi'ne izin vermiştir. İzin sonrası Ankara Büyükşehir Belediyesi çalışmalara başlamış, ancak bir süre sonra verilen restorasyon izni Millî Eğitim Bakanlığı tarafından iptal edilmiştir. Söz konusu iptal kararı, Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin hangi eksik ya da usulsüz uygulaması üzerine verilmiştir?

2. Bakanlığın, korunması gereken binalara ilişkin restorasyon işlerinin Bakanlıkça planlanmasının daha uygun olacağı şeklinde sunduğu gerekçeye, ne türden bir gelişme neden olmuştur? Bakanlık niçin önce izin vermiş ve daha sonra niçin iptal etmiştir?
3. Devlet kurumları ve idarecilerinin bir uygulamaya/projeye karar verirken uzun vadeli planlama yapması gerekmez mi? Devlet insanlarının, kurum yöneticilerinin imza attığı kararlar, aynı zamanda kanuni bir zorunluluk olarak, kamu kaynaklarının ve personelinin en verimli şekilde kullanılmasını gerektirmez mi? Uzun vadeler gerektiren böyle bir projede alınan karar değişikliklerinde nasıl bir kamu yararı gözetilmiştir?
4. İptal ettiğiniz projenin ardından sahipsiz kalan söz konusu yer adeta bir hayalet mekâna dönüşmüş, buradaki tablolar, 30 bine yakın kitap, müze içerisinde atıl ve sahipsiz durumda bırakılmış, sahipsiz kalan bu yerde zaman zaman hırsızlık olaylarının yaşandığı bildirilmiştir. Bu konu hakkında ne tür önlemler almayı planlıyorsunuz? Tüm bu malzemeler için bir envanter çalışması yapılmış mıdır? Çalınan ve kaybolan malzemeler hakkında adli ve idari bir inceleme ve soruşturma yapılmış mıdır?
5. Daha önce izin verip sonrasında iptal ettiğiniz restorasyon çalışmasını tekrar Ankara Büyükşehir Belediyesi'ne vermeyi düşünüyor musunuz? Böyle bir planınız yok ise, bakanlık olarak söz konusu Hasanoğlu Köy Enstitüsü'nün restorasyon projesini ne zaman tamamlamayı düşünüyorsunuz? Ankara Büyükşehir Belediyesinin restorasyon çalışmaları devam ederken vermiş olduğunuz iptal kararı ile bir kamu zararı meydana gelmiş midir? Eğer böyle bir zarar meydana geldiyse bunu ne şekilde tazmin etmeyi planlıyorsunuz? Kültür ve Tabiat Varlıkları Kurulu tarafından bir kültür hazinesi olarak tescillenmiş söz konusu bu yerin gelecek kuşaklara aktarılması hakkında kamuoyunu bilgilendirmeyi düşünüyor musunuz?